

KÜLÖNFÉLÉK.

Egyházi élet. Kolozsvári eklezsiánk idei közgyűlése elé terjesztett évi jelentés:

„Folytatni kívánjuk a múlt évben kezdett amaz eljárást, hogy az eklezsia évi főbb mozzanatairól a közgyűlés elé jelentést terjeszszünk.

S jelentésünket alig kezdhetnők örvedetesebb dologgal, mint annak a ténynek a constatalásával, hogy az 1886-ban alakult dévai leány-egyháznak anya-egyházközségünkhez való csatlakozását a múlt évi sept. 4-én, Dicső Szent-Mártonban tartott zsinati főtanács 8—1887. sz. a. megerősítette. A leány-egyház népessége nem nagy, mert a Déván és környékén lakó unitáriusok száma ez idő szerint 42-re megy, de mindenesetre fölemelő, hogy azon sirhant felett, melyben anya-eklezsiánk martyromságot szenvedett, első és legnagyobb papjának hamvai nyugosznak, e szerény virág, mintegy a múlt engeszteléseül és jobb idők jele gyanánt kinyilt. Kérjük a mindenható Istent, hogy adja nekünk az ő kegyelmét és segedelmét annak ápolására és növelésére, hogy az idővel mindinkább fejlődjék és nagyra nőjjön.

A múlt évben eklezsiánkban nagyobb építkezés nem történt; s hála Istennek, nem is volt szükség reá. Csupán a belmagyar-utca 8. sz. papi háznál köveztetett az udvar az épület nagy előnyére újra, mi 80 frt 2 kr költségbe került. De épületeink biztonságára nézve tétetett egy igen szükséges intézkedés. Ugyanis templomunk és tornyunk nem levén még biztosítva, Berde Mózes gondnok afia indítványára és sürgetésére „a bécsi biztosító intézet“ kolozsvári főügynökségénél 20,000 frt erejéig biztosítottak tűz ellen 6 évre évenként fizetendő 25 frttal. Ezt már rég kellett volna tennünk, s megnyugvásul szolgálhat, hogy már meg van téve.

A kebli tanács az eklezsia vagyonát a lefolyt évben is lelkiismeretességgel igyekezett kezelni s azt mondhatjuk, hogy vagyonosságunk, bár lassan, de gyarapszik. 1887. év végén pénzalap-vagyonunk:

Érték-papirookban: 11,157 frt 50 kr. Conferenseknél: 5,181 frt 62 kr. Fekete Mihály-alap: 2695 frt. Dobrán Ágora-alap: 650 frt. Ösz-

szesen: 19,684 frt 12 kr. — Iskolai alapok: Biró-Rivnyák-alap: 276 frt 27 kr. Dr. Joó-alap: 1026 frt 73 kr. Ferencz Anna-alap: 105 frt 81 kr. Összesen: 1408 frt 84 kr.

Egyházi és iskolai pénzalapvagyon együtt: 21,092 frt 66 kr. 1886. év végén pedig volt 21,070 frt 40 kr, vagyis a pénz-alapvagyon 1887. év végén 22 frt 26 krral több, mint 1886. év végén.

Az 1887. év bezárásával találtatott pénzalap-vagyonhoz: 21,092 frt 66 krhoz hozzáadva még az eklezsia özv. papnéi részére tett 751 frt Incze Mihály alapot és a templomi székfestés 556 frt 42 kr alapot, — ma összes pénzalapvagyonunk 22,400 frt 8 krt tesz. Ezenkívül vannak a fekvőségek és a házak. Kétségtelenül vagyoni állásunk kielégítőnek, sőt tekintve, hogy mostani állapotunk egy öszszetört mult romjai felett épült fel, ennél többnek mondható; de a jövőre nézve nem elégséges és annak emelése folytonos gondoskodásunknak kell hogy tárgya legyen. Éppen azért a kepeváltsági aláírásokat, mire nézve a t. közgyűlés a mult évben határozott, de a mely határozat alkalmazását tekintettel, több rendkívüli körülményre, melyek városunk polgáraitól s így hiveinktől is nem várt áldozatot igényeltek, némelyekre nézve elhalasztottuk, folytatnunk kell. A mult évben kepeváltságokból bejött összesen 525 frt.

Leányiskolánk az iskolaszék felügyelete alatt, mely 4 rendes ülést tartott, törekedett az adott viszonyok közt hivatásának megfelelni. Népeisége a mult 1886/7. isk. évben 41 volt; ezekből unitárius 16, ref. 10, róm. kath. 2, ág. hitv. 1, Mózes vallásu 12.

A vallástanítás rendszeren folyt. A belvárosi iskolákban tanult 51 növendék; a külvárosiakban 22; összesen: 73.—20-al több, mint az azelőtti évben.

A külvárosi iskolákban tanuló növendékek tanításáért Göncz Mihály segédkantor részére a br. Baldácsy-alapból a vallásközönségtől 20 frtot nyertünk.

Elemi iskolaköteles volt 33 fiu, 32 nő; összesen: 65. Iskolába járt 30 fiu, 27 nő; összesen: 57. Ismétlő iskolaköteles: 21; iskolába járt 16. Iskolaköteles volt összesen 86. Iskolába járt 73.

És hadd álljon itt az egyházi népesedés kimutatása is.

Anya-ekklezsiánk lélekszáma 1153. 1886: 1125; tehát 1887-ben 28-al több. A dévai leány-ekklezsiáé 42; 1-el több, mint az előző évben.

Kereszteltetett fiu 26, leány 28, együtt 54; 1886-ban kereszteltetett 42, tehát 1887-ben 12-vel több. Konfirmáltatott fiu 7, leány 9, együtt 16. 1886-ban konf. 35; tehát 1887-ben 19-el kevesebb. Eskettetett 20 pár; ebből tisztán unitárius 3 pár; vegyes 17 pár. 1886-ban eskettetett 14 pár; tehát 1887-ben 6 párral több. Elhalálozott finem-

ből 16, nőnemből 21, együtt 37. 1886-ban elhalálozott 22; tehát 1887-ben 15-el több. Átállott hozzánk anyaekklézsiánkba 14; a dévaiba 1, összesen: 15, tőlünk 3. 1886-ban átállott hozzánk 25; tehát 1887-ben 10-el kevesebb. 1887-ben átállás utján szaporodás 12.

A számok, azt szokták mondani, ridegek, de az eredmény, mit jelentenek, lehet fölmelegítő. Engedje meg a t. közgyűlés hinnünk, hogy e közlések, a melyek általán mégis csak növekedést és emelkedést mutatnak, szent vallásunk és anya egyházközségünk iránti lelkesedésünket és buzgóságunkat csak fokozandják, valamint, hogy buzdítólag kell hogy hasson reánk nézve az a számbeli emelkedés is, mely a templom gyakorlásában főleg a nagy ünnepek alkalmával mutatkozik.

A vallás-erkölcsi élet egyházunkban, mindamellett is, hogy a városi társadalomnak számos kísértései vannak, a gyakorlatban is olyan, mely emlékeztet arra, hogy őseinket puritánoknak is nevezték. Igyekezünk is ezt a szellemet ápolni és megtartani, s családban és másokkal való érintkezésben a szerint élni, mert végre is igaz marad Jézusmondása: az ő gyümölcseikről ismeritek meg őket.

Az áldozatkészségnek szép példáit kell a mult évből följegyeznünk. Petrichevich Horváth Borbára és gróf Korniss Zsigmondné, szül. báró Györfly Berta egy értékes takarót ajándékoztak egyházunknak, mely templomunk asztalát ékesíti. Csernánusky Lajos kárpitos meg, a ki nem is felekezetünkbeli, az uri szent vacsorához szolgáló asztalt újra fényesítte és aranyozta 12 frtot érő munkával.

Eklézsiánk meg a segesvári leány-egyházzal szemben gyakorolt jótékonytságot egy régi óntányér és két jegynélküli pohártakarónak ajándékozása által.

S nem tehetjük, hogy fel ne említsük amaz áldozat-készséget is, melyet eklézsiánk tagjai a mult évben más irányban tanusítottak, mely a toroczkói égettek számára, mondhatni egy óra alatt, 200 frtnál többet hozott össze; s a bezárással fenyegetett székely-kereszturi iskola-részére meg 1250 frtot. Hadd álljanak itt ezek is, mint az erős nemzeti érzés és a hitbeli egybetartozóság bizonyítékai és mutassák, hogy mi nemesak magunkért, hanem másokért is tudunk érezni és tenni.

A mult évben halálozás által eklézsiánkat ért veszteségek közül kötelességünknek tartunk kettőt névleg is megemlíteni. Az egyik: Özv. Gyergyay Ferenczné, szül. Bartha Zsuzsánna, ki nov. 9-én halt el; a másik Sárdi József, kit dec. 20-án kísértünk végnyugalomra. Az elsőben egy minden jó ügyért áldozó, nemeskeblű nőt veszítettünk, ki a maga részéről a képét is az eddig aláírt legnagyobb összeggel: 1000

frttal váltotta meg. Az utóbbi ekkléziánknak 27 éven keresztül kántortanítója, ki buzgalma és jellemessége által mindnyájunk becsülését érdemelte ki.

Nyugodjanak csendesen. Velünk pedig legyen Istennek szeretete és kegyelme és segéljen meg jóra czélzó munkálkodásunkban. Kolozsvárt, 1888. febr. 4.

Berde Mózsza, ekkl. gondnok.

Péterfi Dénes, ekkl. lelkész.

Az egyházért. Dr. Brassai Sámuel nagy tudósunk nemcsak hogy mélyreható cikkeket ír a vallásról és egyházzól, hanem annak jövőjét gyakorlatilag is munkálja. Közelebbről kolozsvári ekkléziánknak 300 frtot irt alá kepevátság czimen. Az ekklézia küldöttség által tolmácsolta az ősz tudós előtt hálás köszönetét.

Sárdi József hagyományai. Megható példája az egyház iránti szeretetnek, melyet kolozsvári ekkléziánknak a múlt év végén az Urban elnyugodott kántortanítója: Sárdi József tanusított. Abból a szerény jövedelemből, mely megélhetésére is alig volt elég, megtakarítani is tudott. S halála után neje, szül. Nemes Borbára, a néhai hagyományaként a vallásközönségnek 100 frtot s ekkléziánknak is 100 frtot fizetett be. S ez utóbbit a nemesszívü nő felejthetetlen férje drága emléke iránti tekintettel 300 frtra ígérte kiegészíteni „Sárdi József hagyományai“ czimén. A kegyeletes áldozatkésztségnek e kettős nyilvánulása hadd legyen itt is megörökítve.

A Protestáns Közlöny sajtóhibája. E lap mult évi 46-ik számában az unitáriusokat egyenként és összesen ítélőszéke elébe állította. Mi erre folyóiratunk ugyancsak mult évi nov.—dec. füzetében egy pár megjegyzést bátorkodtunk tenni. Most Szász Gerő, a Prot. Közlöny t. szerkesztője e lap idei 2 ik számában egy egész cikket szentel a mi megleczkéztetésünkre e czim alatt: „Unitárius idegesség“. A ki e cikket elolvassa, lehetetlen észre nem vennie, hogy az „unitárius“ jelző hibásan áll a czimben, miután az egész cikk éppen az ellenkezőt, t. i. a cikkirő idegességét tanusítja.

Rég ismeretes már előttünk a Prot. Közlöny költő-szerkesztőjének néhány refrainje s azok közt, mint semmiesetre sem utolsó helyen álló, hogy az unitáriust ütni kell. Hanem a mit eddig „a magánéletben elejtett rossz vice“-ként — saját kifejezése — engedett tekintenünk, most dithyrambus sorokban papirra vetve, úgy látszik egész komolyan akarja vétetni. A költői képzelem rikité színeivel festi, hogy milyenek az unitáriusok, „szemforgatók, jámborok, tulkegyeskedők“, mily keveset érnek műveik, hogy minden, a mit tesznek és irnak, csak „utánzat“, halvány másolata mások műveinek.

Hát legyen, mi mindezt úgy vesszük, a mint most már látjuk, hogy vétetni kívánja: velünk szemben érzett komoly hangulata kifolyásának s mint ilyet tudomásul vesszük.

Csak azt nem tudjuk érteni, hogyha az unitáriusok és műveik oly keveset érnek, mire akkor annyira lázba jönni miattok? Mire egy néhány reformátusnak egyházunkba való áttéréseért, a kiket mi sohasem kerestünk, oly nagy zajt csapni és oly dühvel vagdosni a levegő-egyet? Mire folyóiratunk czimét a „keresztény“ jelző irásában csak most kifogásolni, melyet pedig husz esztendő óta visel, a nemzet egy elismert költőjétől és nyelvtudósától, Krizától nyerve?

Hej, mégis csak nagy baj az, ha valakinek culturája, gondolkozásmódja, izlése annyira fejlődött, hogy a régi hitformákon túlhaladva, tényleg a szabadelvű vallásos gondolkozás légkörében él és beszél, de a régi formát, a czéget mégis fenn kell, ha mindjárt annál idegesebben írott cikkekkel is, hivatalból tartania!

Az angol unitáriusok és más szabadelvű keresztények nemzeti conferentiája, melyet minden harmadik évben szoktak tartani, f. évi ápril hó 24. 25. és 26-ik napjain lesz Leedsben. E conferentiára a magyar unitáriusok is meghívót kapván, az E. K. Tanács Derzsi Károly, budapesti lelkészt küldi arra képviselőül.

Kozma Ferencz Kolozsmegye tudós tanfelügyelőjét, kitől jelen füzetünkben is egy értékes cikket közlünk, a minister állásában véglegesen megerősítette.

Gyász hírek. Özv. Cseszeliczki Szilvássy Miklósné, szül. Gedő Annát érzékeny csapás érte, leányának: Cseszeliczki Szilvássy Katalinnak f. évi jan. 28-án történt halálával. Főtiszt. Ferencz József püspök urnak a korán elhunyt, mivel és nemesszivű nő felett mondott gyászimáját a család magánhasználatra kinyomatta. Fogadja a lesujtott csalá-l részünkről is nagy veszteségökben a legmelegebb részvétünk nyilvánítását. — Czirják Albert, a helyb. polgáriskola tanára, a Család és Iskola szerkesztője, f. évi márt. 3-án, élete 41 ik, házassága 15-ik s buzgó tanárságának 18-ik évében meghalt. Az elhunyt főiskolánknak volt egykor jeles növendéke, hol az utóbbi pár évben német nyelvet is tanított.

„Folyóiratunk pártolói“ közé léptek újabban: Grúz Albert, Dániel Lajos, dr. Jankovich Pál, Czupor János, Paget Olivér, ifj. Pataky László, dr. Rosenspitz Sándor, Székely János, Szentiványi Miklós, Szentiványi Gábor, Weress Sándor, Korondi unitárius eklézsia.

GYÖNGYMONDATOK.

(Ujabbkori írótól.)

Bányászata.

Mig a sziklák aczélizmaiból
A szűk eret kinnal kivájhatod,
Tudod, boldogtalan, mivé lészesz?
Velőtlen váz s halvány élőhalott!
S a föld színére jutva, gunyosan
Nevetnek rád a kincsek balmai,
Mert muló árny vagy, s nincs erőd, időd
Többé élvezni és pazarlani! — Tompa.

Ezer öltre a virágoktól s a napvilágtól,
Ezer öltre! tán már a pokol sincs innen távol,
Vagy már benn is vagyok a pokolban?
Benne, mert a sátán háza ott van,
A hol az arany terem. — Petőfi.

Barátság.

A mely barátságot nem az okosság kötött, könnyűszerrel felbonthat a bolondság. Shakespere.

A barátság nappal láthatatlan,
Éjjel ragyog csak, mint fénybogár. Petőfi.

Kémlelve rostáld meg barátidot, aztán szorítsd hozzád érczka-pocscsal; de minden első jött ment czimbora üdvözetén ne koptasd tenyeredet. Shakespere.

Barátot, vagy dinnyét választani, mindegy; harminczat is meg kell kostolni, mig egy jóra találsz. Saphir.

A barátság gyermek a szeretetben és bizalomban, — ifju az érzületben, erőben és tevékenységben, — öreg a bölcsességben — és majd egykor angyal a halál rémségében, melynek poharát szeliden köszöni reánk. Saphir.

Az italbarátság, mint maga az ital is, csak egy éjen át működik. Saphir.

Barátodra találtál-e? tarsd is meg. Tartsd tiszteletben akkor is, mikor a szerencse fölébe emel, ott is, a hol ő nem tündöklük,